

KUHMO, SYLVÄJÄNNIEMI 1 [29]

Sylväjänniemen kivi- pronssi-
ja rautakautisen asuinpaikan
kaivauskertomus 1980
Mikko Perkko

SISÄLLYS

1.	ARKISTOTIEDOT	sivu	2
2.	JOHDANTO JA TOPOGRAFIA		3
3.	KAIVAUSSELOSTUS		4
	NEGATIIVILUETTELO		7
	KARTTALUETTELO		8
	KARTAT		9 - 15
	VALOKUVAT		16 - 19

1. ARKISTOTIEDOT

SYLVÄJÄNNIEMI (Kuhmon muinaisjäännökset n:o 29)

Kunta: Kuhmo

Kylä: Korpisalmi (= kirkonkylä)

Omist. Kuhmon seurakunta, R:No 25:82

Peruskartta 4413 05 KUHMO

x = 7115 30

y = 476 64

z = 165 - 166

Kaivauskiintopiste: 357 = 163,39 ymp.

Korkeuskiintopiste: 163,9 ymp.

x = 7115 63

y = 477 91

z = 163,9

Kaivauslöydöt: KM 20903: 1 - 236

Rannalta kaivauksen aikana löydettyjä irtolöytöjä:

KM 20903: 237 - 246.

Aikaisempia löytöjä: KM 12755

Kaivaukseen liittyvät negatiivit: KM 53593 - 53600

2. JOHDANTO JA TOPOGRAFIA

Vuonna 1935 löysi kuhmolainen Aarne Pitkänen Kuhmon Sylväjänniemeltä "suuren kiven juuresta hiekasta" pronssisen ketjunktannattimen (KM 12755), joka vuonna 1950 kulkeutui Kansallismuseoon.

Vuonna 1979 kävi tri Aarni Erä-Esko tarkastusmatkalla Kuhmossa myös tämän esineen oletetulla löytöpaikalla ja löysi alueelta kvartsi-iskoksia, jotka viittasivat esihistorialliseen asutukseen. Kuhmon kunnan anottua alueelleen kaivausta kesäksi 1980 ja Museoviraston myönnettyä luvan, kävivät tutkijat Matti Huurre ja Mikko Perkko tutustumassa mahdollisiin kaivauspaikkoihin tarkemmin. Suoritetussa tarkastuksessa kyseiseltä paikalta löytyi kvartsi-iskoksia, rautakuonaa ja joitakin pii-iskoksia. Näiden löytöjen ja aikaisempien havaintojen perusteella päätettiin kaivauksesta tällä alueella. Paikka sijaitsee Korpisalmen kylässä eli kirkonkylässä Sylväjänniemen etelärannalla vastapäätä Kuhmon keskustaa, kirkosta 1150 m suunnassa 20° (400), Lammasjärveen pistävässä niemessä. Järven poikki kulkeva puhelinkaapeli muuttuu tässä ilmajohdoksi.

Kaivauspaikka sijaitsee rantatörmällä, tasanteella, josta maasto loivasti nousee pohjoiseen. Maaperä alueella on moreenia. Paikalla kasvaa harvahkoa mäntymetsää ja aluskasvullisuutena on puolukka- ja mustikkavarvikko. Rantatörmä viettää jyrkästi veteen, korkeus vaihtelee 180 - 200 ja se on osittain sortunut. Varsinainen ranta-alue on

tasaista hiekkarantaa veden ollessa matalalla, muuten vesiraja on aivan törmän juurella.

Kaivauspaikan edustalla on Kuposensaari, jossa on ollut hautausmaa ja josta myös on esihistoriallisia asuinpaikkalöytöjä (Kuhmon mj:t n:o 9). Sen ja kaivauspaikan välisen salmen leveys vaihtelee 100 m:stä 150 m:iin veden korkeudesta riippuen.

3. KAIVAUSSELOSTUS

Kaivaus suoritettiin 1. - 31.7.1980 välisenä aikana allekirjoittaneen johdolla ja Marja-Leena Mikkolan toimiessa apulaisena. Kustannuksista ja kaivaustyövoimasta (10 kaiv.) vastasi Kuhmon kunta.

Kaivaus sijoitettiin rantatörmän päälle siten että x-akseli osoitti pohjoiseen. Kaivausalue paalutettiin 2 x 2 metrin ruutuihin. Kaivauskiintopisteeksi valittiin suurehko maakivi rantatörmän juuresta vesirajasta. Sen arvoksi saatiin 357 ja korkeudeksi 163,39 m, joka mitattiin Kuhmon Kauppiseniemessä olevasta korkeuskiintopisteestä. Kaivaus suoritettiin tasokaivauksena siten että turve poistettiin ruuduittain, alkaen kaivausalueen itäreunasta. Humuksen paksuus vaihteli 1 - 15 cm. Kaivaustasojen paksuus oli n 5 cm ja löytöjä tuli n 40 cm syvyyteen. Varsinaista kerroksellisuutta ei alueella ollut, kulttuurikerroksen kokonaissyvyys oli keskimäärin 30 cm, paikoin jonkinverran paksumpi.

Kiinteistä jäänteistä kivetyt tulisijat muodostivat ainoan ryhmän. Selviä tulisijoja oli 4, kaikissa hiiltä, nokea ja

palanutta maata sekä rapautuneita kiviä. Lisäksi koko kaivausalueella esiintyi hiili- ja nokikeskittymiä sekä palaneen maan muodostamia laikkuja, jotka eivät kuitenkaan muodostaneet mitään rakenteellista kiinteäksi jäänteeksi tulkittavaa. Keskittymät olivat lisäksi varsin hajanaisia eikä niiden rajoja voinut määritellä. Maaperä kaivausalueella oli lähes kivetöntä hiekka- ja hiesumaata. Ruuduissa $\alpha 3 - \alpha 5$, A5, A11, A20, B11, B19 ja B20 oli vanhaa rantakivikkoa. Alueella oli kaksi löytökeskittymää, yksi ruuduissa D12 - D13 ja toinen laajempi ruuduissa $\Delta 0 - \Delta 1, \alpha 0 - \alpha 1, \gamma - 1 - \gamma 1, \beta - 1 - \beta 1$ ja A1. Kummaltakin alueelta löytyi runsaasti keramiikkaa ja jälkimmäiseltä lisäksi kvartsi-iskoksia, joukossa useita kaapimia.

Kaivausalueen pohjois- ja luoteispuolella löydöt vähenevät huomattavasti, samoin itäpuolella. Asutus on siis rajoittunut melko suppealle alueelle rantatörmän päälle. Mahdollisesta vesijättöalueella ollesta asutuksesta ei kaivauksessa saatu todisteita. Kaikkiaan tutkittiin 250 m².

Löytöaineiston perusteella asutus on ulottunut pitkälle ajanjaksolle, noin vuodesta 4000 eKr vuoteen 1000 jKr.

Keramiikka edustaa Säräisniemi I ja II sekä Sarsa-Tomitsa-tyylejä. Metallilöydöistä on mainittava rautainen, ruodollinen nuolenkärki ruudusta C9 ja kaksi pronssi- tai kuparilevyn palaa, toinen ruudusta B7 toinen ruudusta D9.

Kaivetuista koekuopista ei tavattu kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä esineistöäkään löytynyt.

Asutuksen liittyminen läheisen Koposensaaren asutukseen jää

mahdollisin jatkokaiivauksin tutkittavaksi. Saaresta on kvartsi-iskosten lisäksi kaksi saviastian palaa, toinen kampaleimakoristeinen ja toinen tasapohjaisen astian pohjapala. Paikkakuntalaisten kertoman mukaan saaresta olisi aikaisemmin löydetty useita kampakoristeisia astianpaloja. Löydöt ovat kuitenkin kadonneet.

Ketjukkannattimen löytöhistoriaan tai löytöpaikkaan ei kaivaus antanut vastausta. Mahdollinen löytöpaikka voikin sijaita Sylväjänniemen pohjoisrannalla olevalla hiekkarannalla, jossa on myös niemen ainoa hiekassa seisova "suuri kivi", josta löytötiedoissa kerrotaan. (Kuhmon mjt:n:o 31, Sylväjänniemi 2). Paikalta löytyi tarkastuksessa kvartseja. Kvartsilöytöjä on myös niemen itärannalta (Kuhmon mjt:n:o 32, Sylväjänniemi 3, KM 20937).

Helsingissä 31.12.1980

Mikko Perkkö

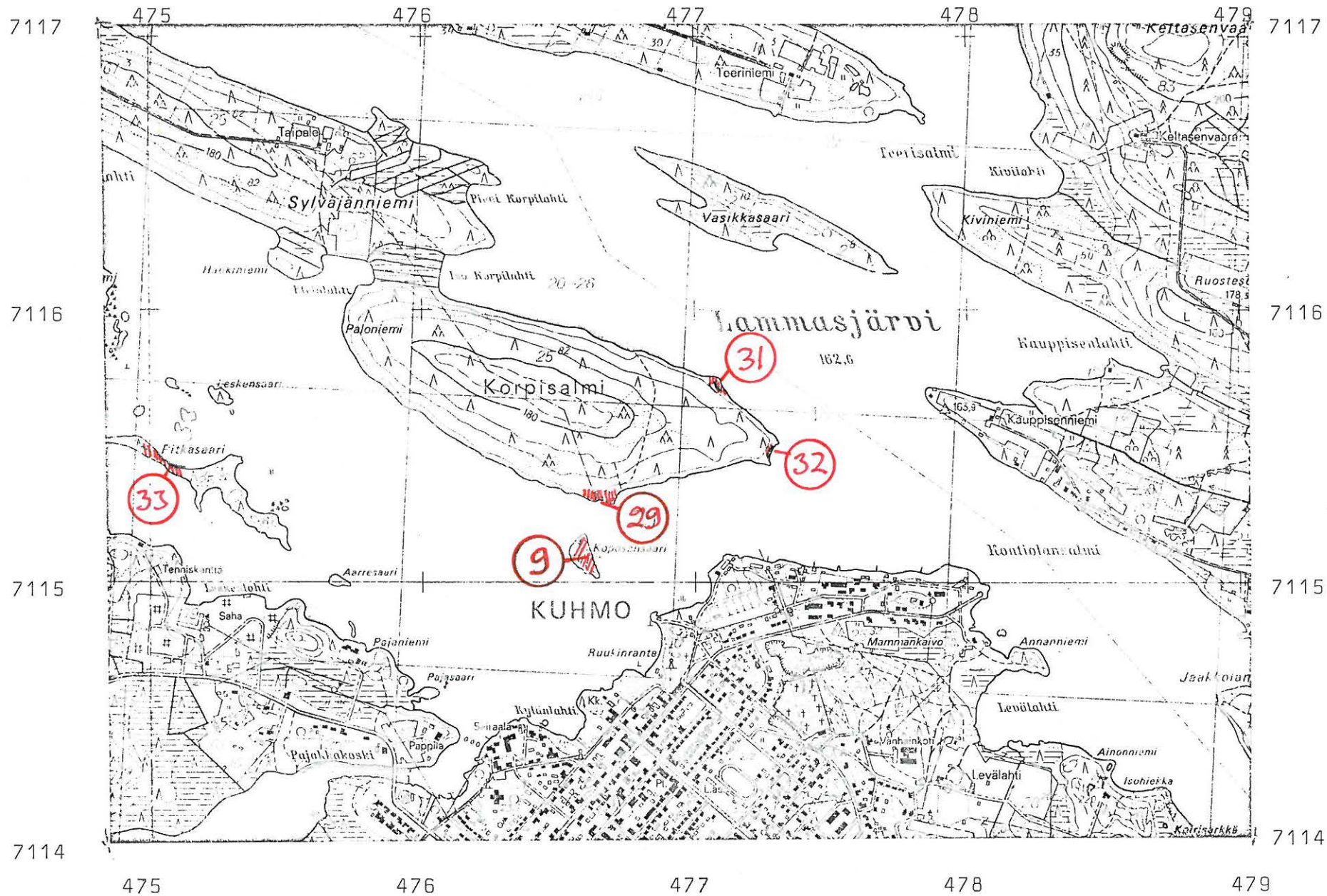
NEGATIIVILUETTELO

- F 53593 Kuhmo, Sylväjänniemi, panoraama esihistoriallises-
ta asuinpaikasta. kuvattu etelästä.
- F 53594 Sama kuin edellä.
- F 53595 Kuhmo, Sylväjänniemi, asuinpaikka kuvattuna
kaakosta.
- F 53596 Kuhmo, Sylväjänniemi, kaivaus aloitettu ruuduista
A - G20. Taustalla Kuposensaari.
- F 53597 Kuhmo, Sylväjänniemi, Ruudut A - G20 kaivettu
pohjaan. Kuvattu pohjoisesta.
- F 53598 Kuhmo, Sylväjänniemi, Yleiskuva kaivausalueen
itäosasta. Ruudut kaivettu loppuun. Kuva kaakosta.
- F 53599 Kuhmo, Sylväjänniemi, Yleiskuva kaivausalueen
keskiosasta. Ruudut kaivettu pohjaan. Kuva idästä.
- F 53600 Kuhmo, Sylväjänniemi, Kuva ruuduista C8 - 15 ja
D8 - 14. Kuvattu idästä.

KARTTALUETTELO

- Kartta 1. Ote peruskartasta 4413 05 KUHMO
- Kartta 2. Yleiskartta Sylväjänniemen kaivausalueesta,
MK 1:500, Kopio pienennös alkuperäisestä.
- Kartta 3. Pinta- ja pohjavaaituskartta, MK 1:100. Kopio
pienennös alkuperäisestä.
- Kartta 4. Pinta- ja pohjavaaituskartta, MK 1:100, Kopio
pienennös alkuperäisestä.
- Kartta 5. Tasokartta ruuduista A1 - 2, α1 - 2. MK 1:20.
Kopio pienennös alkuperäisestä.
- Kartta 6. Tasokartta ruuduista C13 - 15. MK 1:20.
- Kartta 7: Tasokartta ruuduista γ0 - 1. MK 1:20.

KUHMO
SYLVÄJÄNNIEMI
M PERKKO 1980
YLEISKARTTA

~~MK 1:500~~

KP 357 = 163,39

PIIRT M, PERKKO

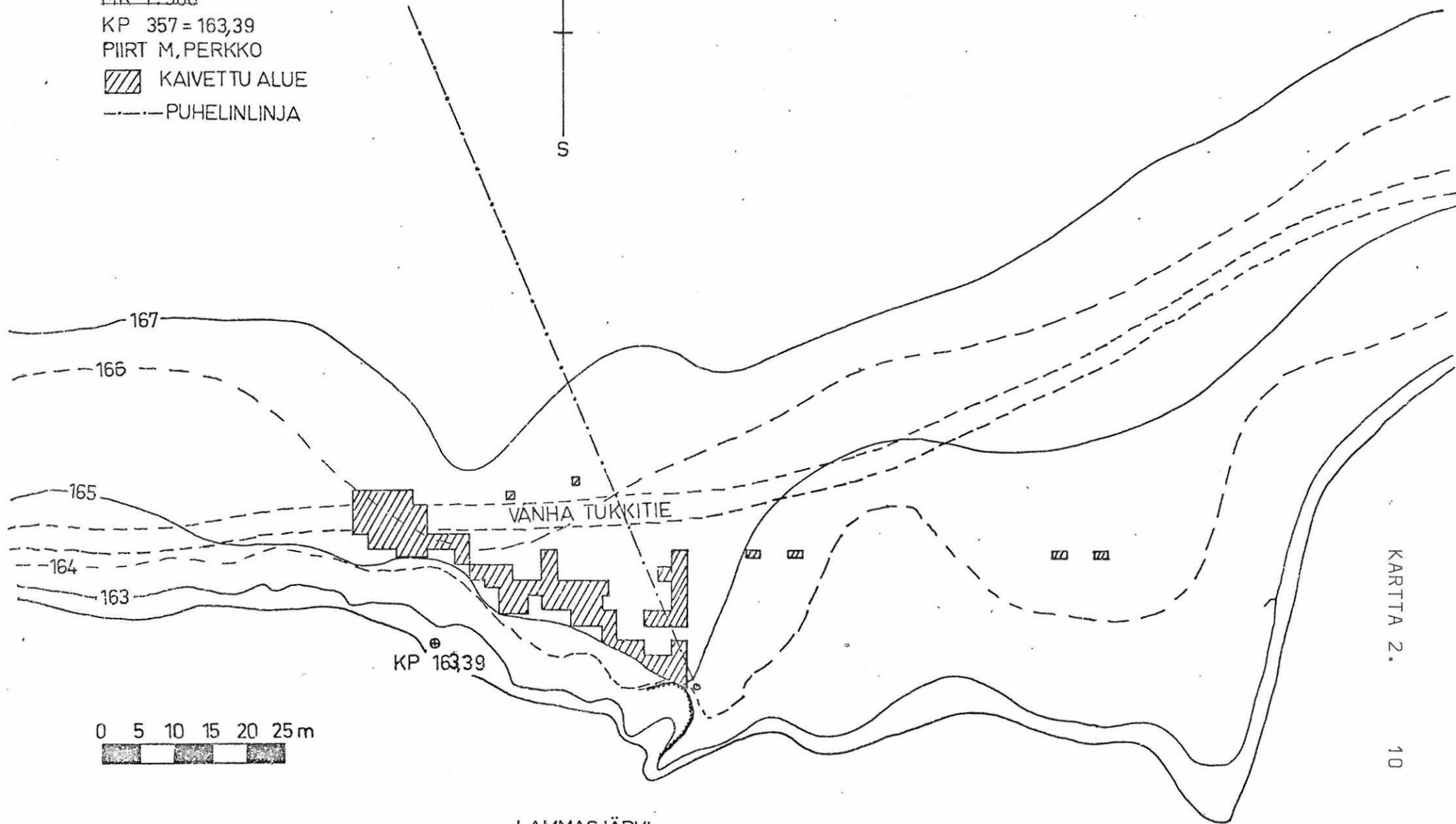
 KAIVETTU ALUE

 PUHELINLINJA

N

S

LAMMASJÄRVI

162.6

KARTTA 2.

10

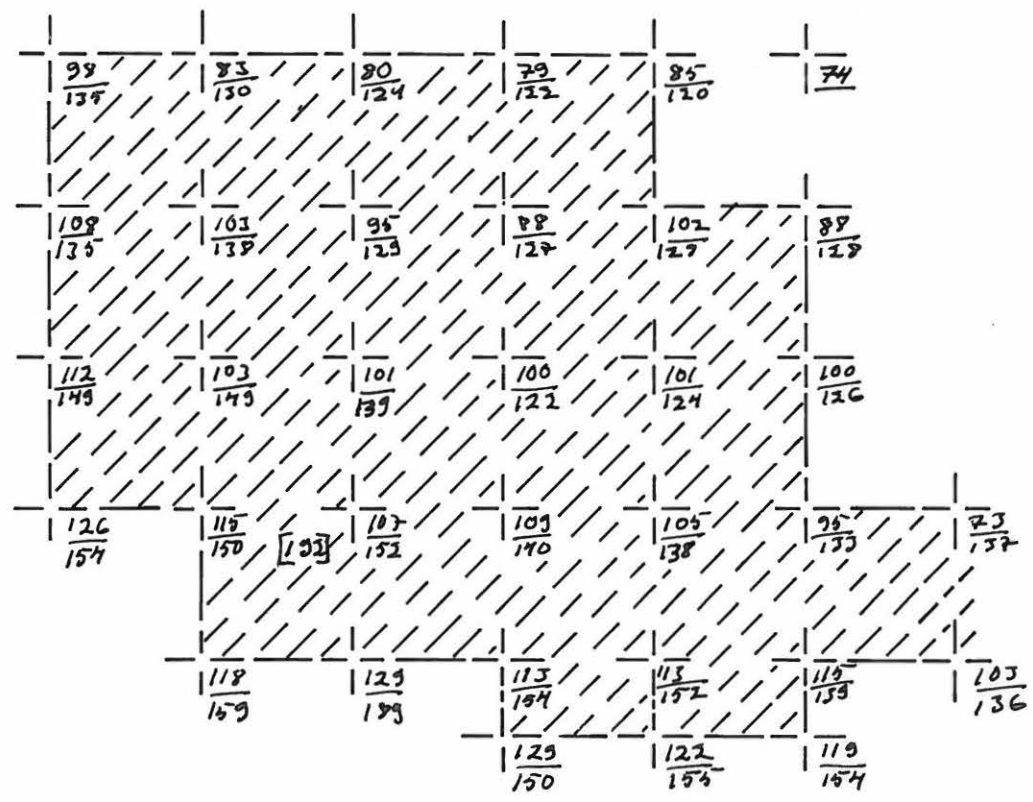
KUHMO
SYLVÄJÄNNIEMI
M PERKKO 1980
PINTA-JA POHJAVAA'ITUSKARTTA
MK 1:100
KP 357

PIIRT ML MIKKOLA
 KAIVETTU ALUE

-2   -1   0   1   2   3

Δ
γ
β
α
A

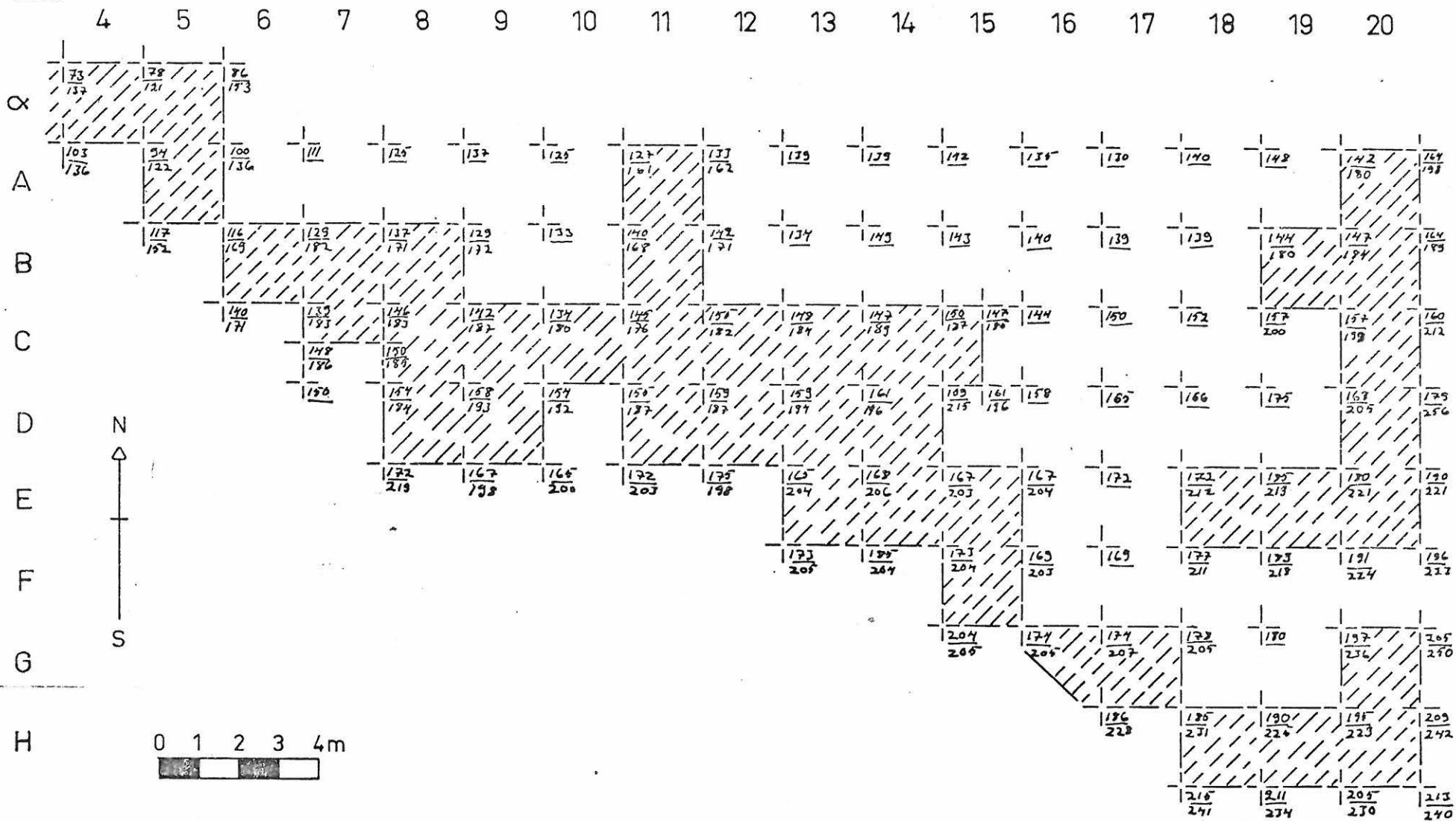
KUHMO
 SYLVÄJÄNNIEMI
 M PERKKO 1980
 PINTA- JA POHJAVÄÄTUSKARTTA

~~MK 1:100~~

KP 357

PIIRT. ML MIKKOLA

 KAIVETTU ALUE

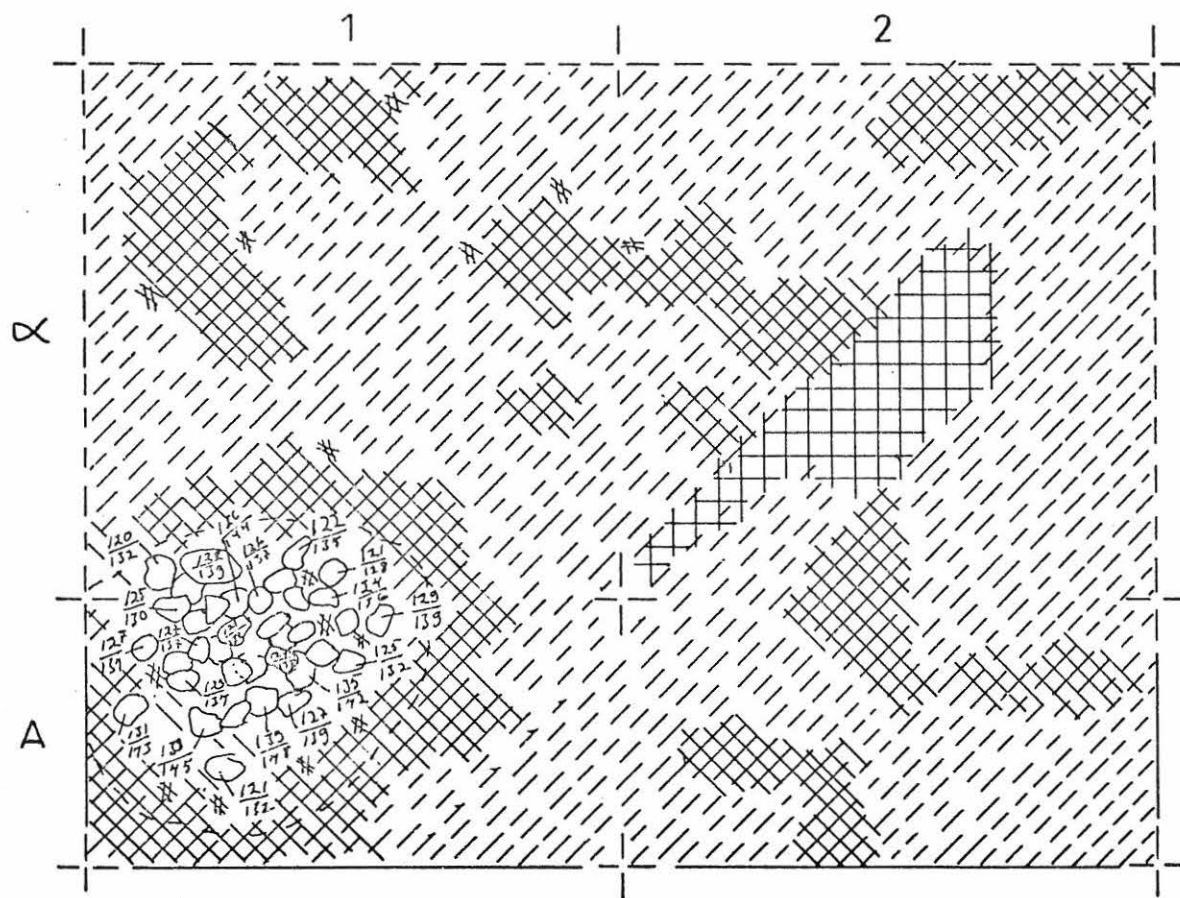

KUHMO
SYLVÄJÄNNIEMI
M PERKKO 1980
RUUDUT A 1-2, α 1-2
TASO 1
~~MK 1:20~~
KP 357
PIIRT ML MIKKOLA

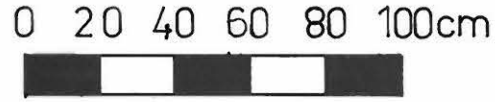
- PALANUT HIEKKA
- LIKAMAA
- HIILI JA NOKI
- PALANUT HIESU

0 20 40 60 80 100cm

KUHMO..
SYLVAJÄNNIEMI
M PERKKO 1980
RUUDUT C 13-15
TASO 1
MK 1:20
KP 357
PIIRT. ML.MIKKOLA

- PALANUT HIEKKA
- LIKAMAA
- HIILI JA NOKI

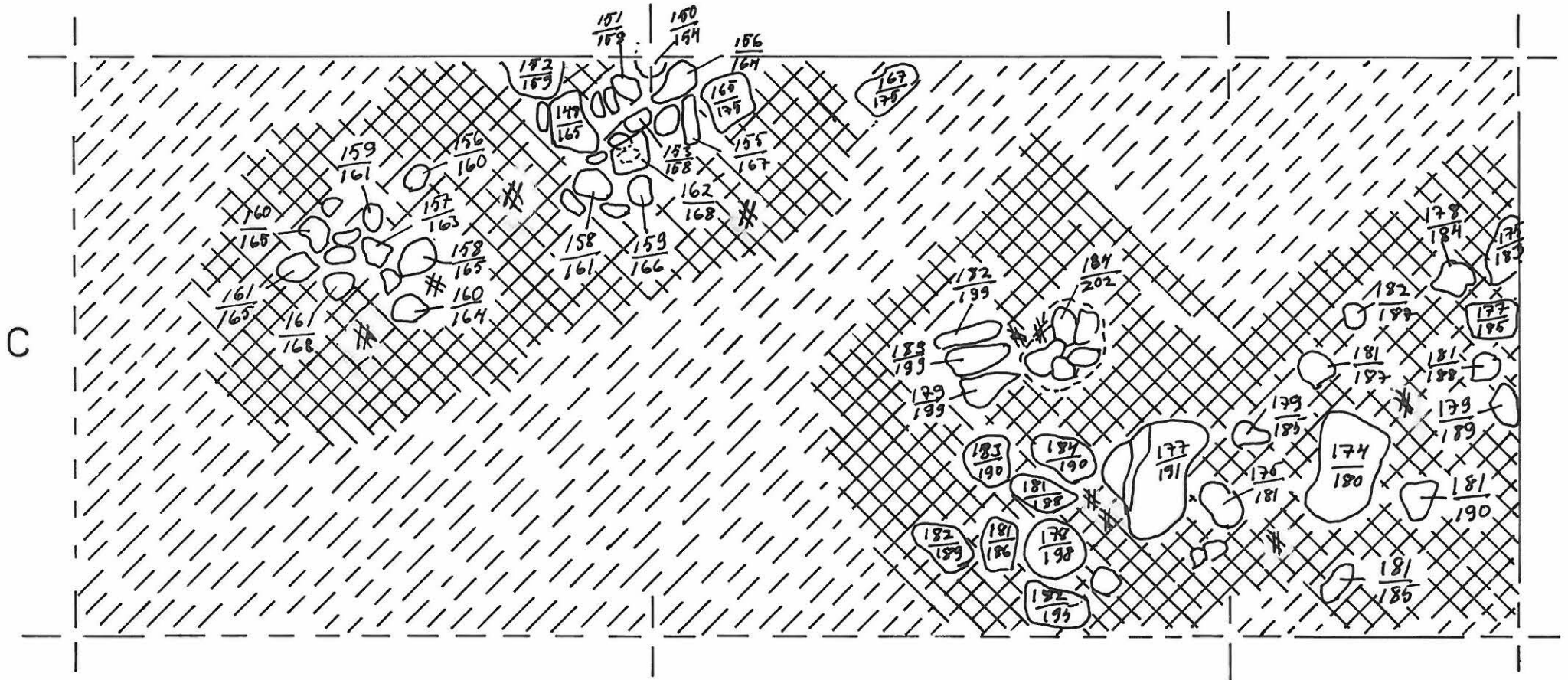

swi 14

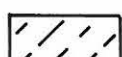
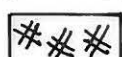
13

14

15

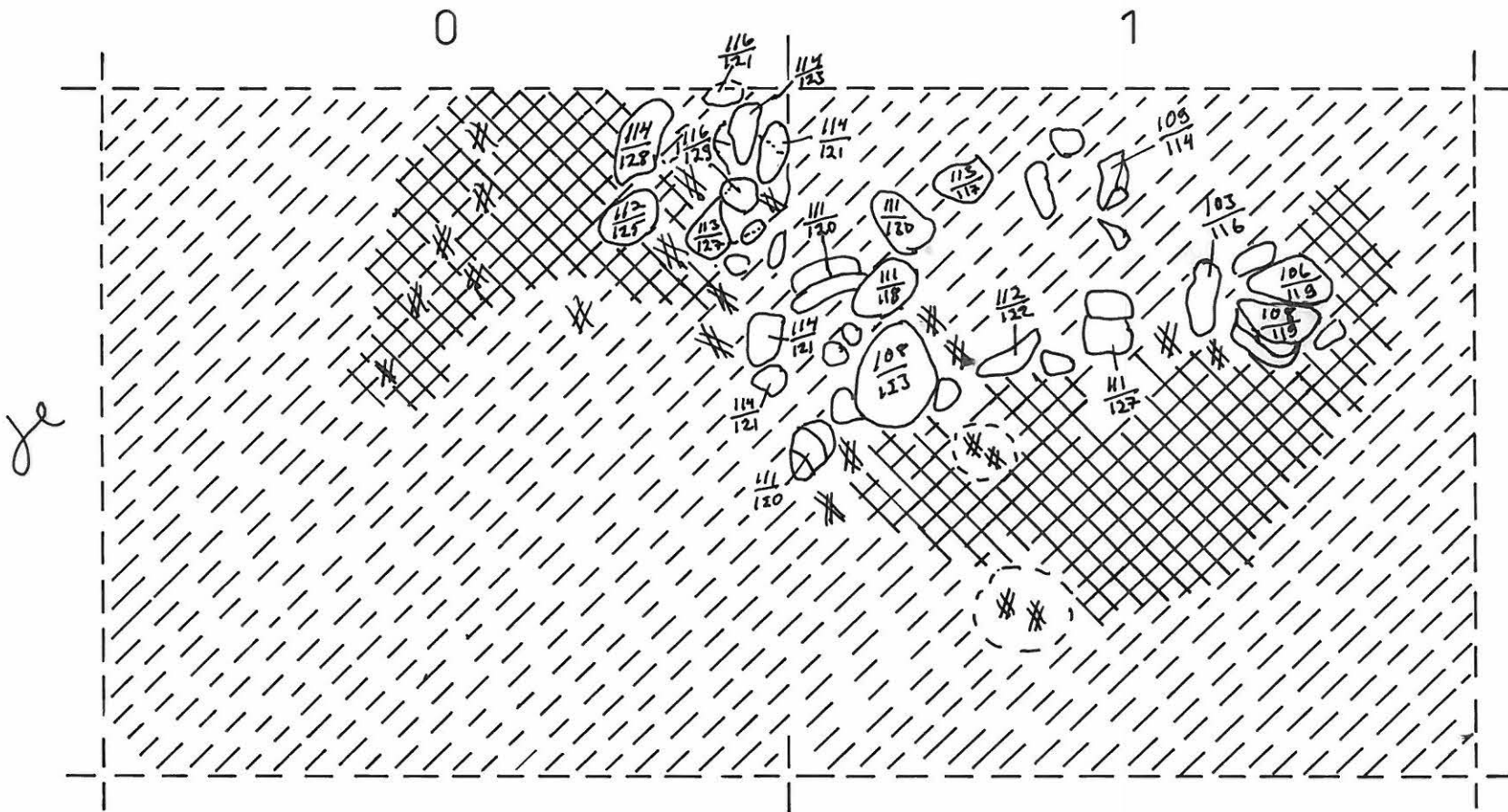
KUHMO
SYLVAJANNIEMI
M.PERKKO 1980
RUUDUT ♂ 0-1
TASO 1
MK 1:20
KP 357
PIIRT. ML.MIKKOLA

- PALANUT HIEKKA
- LIKAMAA
- HIILI JA NOKI

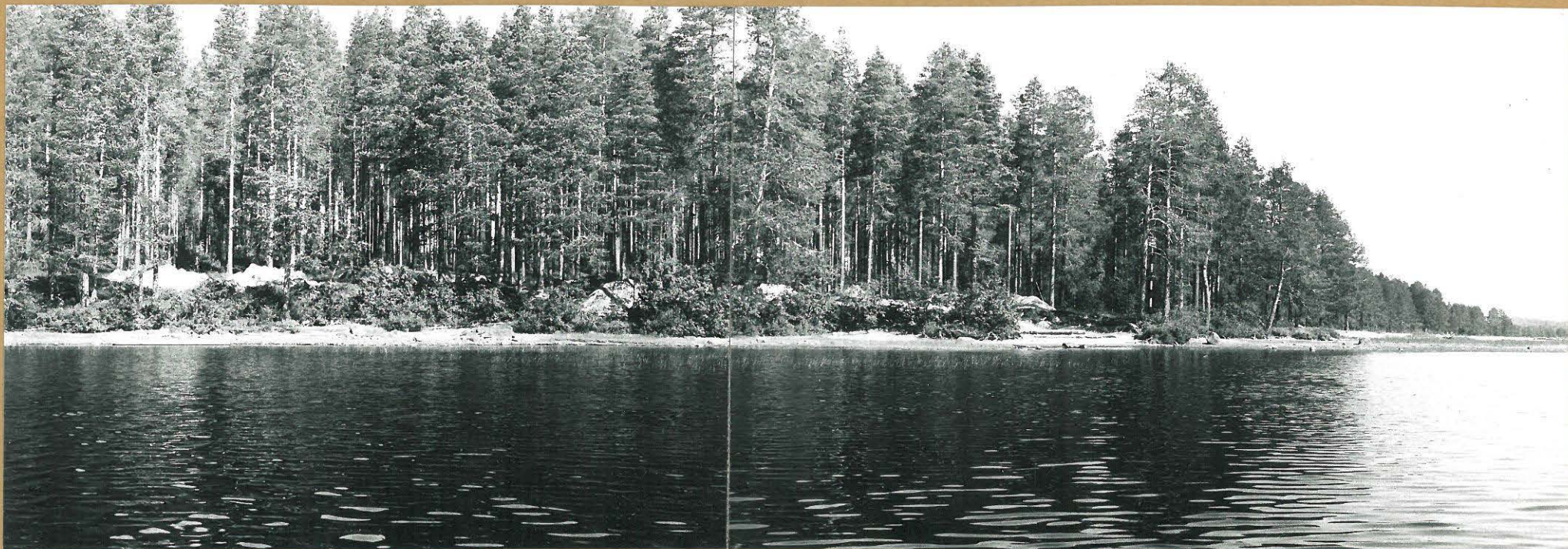
0 20 40 60 80 100cm

sivu 15

F. 53593

F. 53594

KUHMO, SYLVÄJÄNNIEMI, KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA EDESSÄ OLEVALLA RANTA-ALUEELLA,
KUVATTY ETELÄSTÄ

KUVA. M. PERKKO 1980

F. 53595

KUHMO, SYLVÄJÄNNIEMI, KIVIKAUDEN ASUINPAIKKA EDESSÄ
NÄKYVÄLLÄ RANNALLA, KUVATTU KAAKOSTA

F. 53596

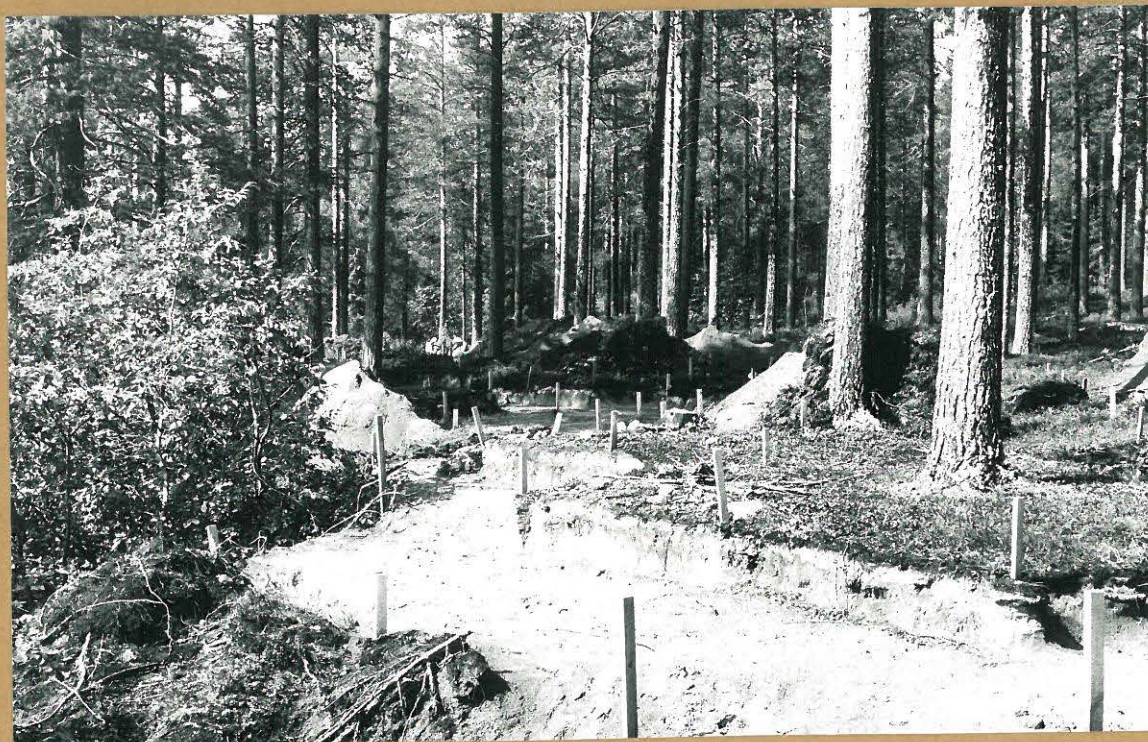
KUHMO, SYLVÄJÄNNIEMI, KIVIKAUDEN ASUINPAIKKA, RUUDUT A-G20,
KAIVAUS JUURI ALOITETTU, TAUSTALLA KOPOSENSAARI.

F. 53597

KUHMO, SYLVÄJÄNNIEMI, KIVIKAUDENASUINPAIKKA. RUUDUT A-G20,
KAIVETTU POHJAAN, KUVATTU POHJOISESTA.

F. 53598

KUHMO, SYLVÄJÄNNIEMI, KIVIKAUDENASUINPAIKKA. YLEISKUVA
RANTATÖRMÄN PÄÄLLÄ OLEVISTA RUUDUISTA. KUVATTU KAAKOSTA,
RUUDUT KAIVETTU POHJAAN.

KUVA. M. PERKKO 1980

F. 53599

KUHMO, SYLVÄJÄNNIEMI, KIVIKAUDENASUINPAIKKA, YLEISKUVA
RUUDUISTA KUVATTUNA IDÄSTÄ.

F. 53600

KUHMO, SYLVÄJÄNNIEMI, KIVIKAUDENASUINPAIKKA, RUUDUT D8-14 JA
C8 - 15, KUVATTU IDÄSTÄ.